«АБЫЛАЙ ХАН АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖӘНЕ ӘЛЕМ ТІЛДЕРІ УНИВЕРСИТЕТІ» АҚ

«Бекітемін»
Оқу-ісі жөніндегі проректордың м.а.
_____ PhD, профессор
Байсултанова К. Ч.
2026 ж.

8D065 – «Аймақтану»
8D031221-«Аймақтану» білім беру бағдарламасы бойынша докторантураға түсу емтихандарының
БАҒДАРЛАМАСЫ

Алматы, 2026

1. Жалпы ережелер

1.1 Бағдарлама «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №600 бұйрығына (бұдан әрі – Үлгілік қағидалар) және «Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті» АҚ (бұдан әрі – Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӘТУ) оқуға қабылдау ережесіне сәйкес құрастырылған.

1.2 Докторантураға түсу емтиханы келесі блоктардан:

1) Оқуға түсушімен Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӘТУ емтихан комиссиясы өткізетін әңгімелесуден;

2) Эссе жазудан;

3) Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарына жауаптардан тұрады.

1.3 Қорытынды баға эссені бағалау, білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарына берілген жауаптар мен әңгімелесу нәтижелерін қосу арқылы қосындысынан алынған балдар жиынтығынан тұрады.

Тест түрлері	Балл
ЖЖОКБҰ-ның емтихан комиссиясы оқуға түсушімен өткізетін әңгімелесу	30
Эссе	20
Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтары	50
Барлығы	100

Докторантураға түсу емтиханына 3 сағат 30 минут (210 минут) беріледі, оның ішінде:

- әңгімелесуге – 20 минут;
- білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарын және эссе жазуға - 190 минут (3 сағат 10 минут).

1.4 Докторантураға білім беру бағдарламаларының тобы бойынша түсу емтихандары келесі мерзімдерде жүзеге асырылады:

1) күнтізбелік жылғы 4 тамыздан 20 тамызға дейін;

2) күнтізбелік жылғы 19 қарашадан 11 желтоқсанға дейін.

1.5 Докторантураға оқуға түсушімен әңгімелесуді Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӘТУ «Эссе жазу» және «Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарына жауаптар» блоктары бойынша түсу емтихандарын тапсырғанға дейін дербес жүргізеді.

Әңгімелесу оқуға түсушінің кәсіби және жеке қасиеттерін, ғылыми-зерттеу немесе эксперименттік-зерттеу жұмыстарын жүргізу әлеуетін бағалауға бағытталған.

Әңгімелесу емтихан комиссиясының төрағасы, мүшелері және хатшысы қол қоятын хаттамамен ресімделеді.

Оқуға түсуші әңгімелесуге келмеген жағдайда 0 балл қойылады, хаттамамен ресімделеді, оған емтихан комиссиясының төрағасы, мүшелері және хатшысы қол қояды.

Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтиханға дайындалуға арналған тақырыптар

1. Аймақтану ғылымының ғылыми пән ретінде қалыптасуы мен даму тарихы.
2. Аймақтардың типологиясы: географиялық, этномәдени, саяси-экономикалық негіздер.
3. Салыстырмалы аймақтық зерттеулердің әдістемесі.
4. Әлемдік ғылымдағы аймақтандыру және регионализм тұжырымдамалары.
5. Аймақтардың геосаясаты: классикалық және заманауи мектептер.
6. Аймақтарды зерттеудегі өркениеттік тәсіл (Хантингтон, Тойнби, Шпенглер және т.б.).
7. Аймақ халықаралық қатынастардың субъектісі және объектісі ретінде.
8. Жаһандану мен локализацияның өзара әрекеттесуі: глокализация құбылыс ретінде.
9. Қазіргі әлемдегі аймақтандыру және интеграциялық процестер.
10. Аймақтық даму модельдері: орталық-периферия, біркелкі емес даму.
11. Трансшекаралық ынтымақтастық және аймақаралық кооперация.
12. Мегарегиондар кеңістікті ұйымдастырудың жаңа түрі ретінде.
13. Жаһандық және Ұлттық перспективадағы аймақтық саясат және басқару.
14. Өңірлердің стратегиялық маңыздылығын қалыптастырудағы табиғи ресурстардың рөлі.
15. Таяу Шығыс: қақтығыстар, дін және ықпал ету үшін күрес.

16. "Аймақ", "аймақтық сәйкестік", "шекара" категориялары: теориялық тәсілдер.
17. Аймақтық зерттеу әдістемесі: салыстырмалы талдау, тарихи, социологиялық және саясаттану әдістері.
18. Қазіргі аймақтық зерттеулердегі геосаясат пен геоэкономиканың рөлі.
19. Жаһандану мен аймақтандырудың теориялық тұжырымдамалары: өзара әрекеттесу және қайшылықтар.
20. Аймақтық интеграцияның түрлері мен модельдері (ЕО, ЕАЭО, АСЕАН мысалында).

21. Халықаралық ұйымдар және олардың әлемнің макроаймақтардың дамуына әсері.
22. Мемлекеттердің сыртқы саясаты және халықаралық қатынастардың аймақтық аспектілері.
23. Әлемнің саяси картасы: мемлекеттік шекаралар мен егемендіктердің динамикасы.
24. Әлемнің экономикалық аудандастырылуы: әлеуметтік-экономикалық даму деңгейі бойынша елдердің жіктелуі.
25. Трансшекаралық ынтымақтастық: іске асырудың мәні, нысандары мен тетіктері.
26. Аймақтық қауіпсіздік: қауіптер, қиындықтар және тұрақтылық стратегиялары.
27. Демографиялық процестер және халықтың көші-қоны аймақтық даму факторлары ретінде.
28. Экономиканы цифрландыру және оның кеңістіктік әсерлері (аймақтар арасындағы цифрлық алшақтық).
29. Аймақтық контекстегі экологиялық мәселелер: тұрақты даму.
30. Орталық Азия аймақтану объектісі ретінде: тарих, мәдениет, қазіргі саяси және экономикалық процестер.

Эссе тақырыптарының үлгілік тізімі

1. Аймақтандыру және жаһандану: бәсекелес немесе бірін-бірі толықтыратын процестер?
2. Аймақтар типологиясына ғылыми көзқарастардың эволюциясы.
3. XXI ғасырдағы мегарегиондар: қозғаушы күштер мен салдар.
4. Еуропалық Одақ аймақтық интеграция моделі ретінде: сабақтар мен перспективалар.
5. Аймақтық интеграциялық бірлестіктер: саяси-экономикалық логика және модельдер (НАФТА, МЕРКОСУР, АСЕАН және т.б.).
6. Трансшекаралық аймақтар өңірлік өзара іс-қимылдың жаңа нысандары ретінде.
7. Жаһандық басқарудағы аймақтардың рөлі: субглобалды бастамалар мен халықаралық институттар арасында.
8. Ресейдегі макроөңір ретіндегі мемлекеттік басқару мен Федеративтік қатынастардың ерекшелігі.
9. Еуропалық Одақ ұлттықтан жоғары интеграция моделі ретінде: институционалдық құрылым және саясат.
10. Азия-Тынық мұхиты (АТР): негізгі актерлер және күштер тепе-теңдігі.
11. Таяу Шығыс: Тарихи қақтығыстар, ресурстық фактор және қазіргі жағдай.
12. Әлемдік тәртіпті өзгертудің қазіргі тенденциялары және аймақтық державалардың рөлін өзгерту.
13. Жаһандану жағдайында аймақтық сәйкестікті құру.
14. Тіл, дін және тарихи жады аймақтық өзін-өзі анықтау факторлары ретінде.
15. Аймақтың брендингі жұмсақ күш пен мәдени дипломатияның құралы ретінде.

16. Ұлттық мемлекеттің аймақтық саясатты қалыптастырудағы рөлі.
17. Аймақтардың саяси-экономикалық асимметриясы: айырмашылықтарды тегістеудің себептері мен механизмдері.
18. Сыртқы саясаттағы аймақтық элиталар мен жергілікті мүдделер.
19. Этносаяси қақтығыстар аймақтық тұрақтылыққа қауіп ретінде.
20. Аймақтық энергетикалық қауіпсіздік: ресурстар мен тұрақты даму үшін күрес.

Пайдаланылған әдеиеттер тізімі

1. Вопросы науки и образования в 21 в. : монография /Сост. З.Д. Шаймординова. Алматы: Полилингва, 2023. 184 с.
2. Muminov N.A., Shukyzhanova A.N., Toiganbayeva A.E Regions in a globalized world. – Almaty 2021.
3. Tim Marshall. The Future of Geography. How power an politics in space will change our world. - Elliott Thompson, 2023. – 256 p.
4. Vaclav Smil. Grand Transitions: How the Modern World Was Made. - Oxford University Press, 2021. – 384 p.
5. Dorling Kindersley. Simply Economics (DK Simply). - DK, 2022. – 160 p.
6. Dorling Kindersley. The Politics Book: Big Ideas Simply Explained (DK Big Ideas). – DK, 2013. – 352 p.
7. Dorling Kindersley. How Economics Works. - DK, 2024. - 224 p.
8. Аджемоглу Д., Робинсон Дж. А. Почему одни страны богатые, а другие бедные. - Россия, 2023. – 672 с.
9. Moldakhmet B. Global issues of the modern world and the main trends of international politics / B Moldakhmet, S Mukan. - Almaty: Kazakh Ablai Khan University, 2020.- 240 p.
10. Shaimardanova 2., Kaliyeva A. Professional task-based professional guide for the program Security in Central Asia and Kazakhstan. - Almaty, 2019 - 586 p.
11. Great power politics in the fourth Industrial Revolution : the geoeconomics of technological sovereignty Diesen, Glenn. – First edition. – London [England] : I.B. Tauris, 2021
12. Закономерности регионального развития: условия и факторы экономического роста : монография. - Москва : Институт мировых цивилизаций, 2021. - 140 с.
13. Геостратегические регионы мира: методика исследования и анализ : учебное пособие. - Москва : Институт мировых цивилизаций, 2020.- 200 с
14. Theodor Tudoroiu. Brexit, President Trump, and the Changing Geopolitics of Eastern Europe [Электронный ресурс] /.- 2675 kb.- New York: Macmillan, 2018.- 290 p.
15. Афанасьева, Е. В.Геостратегические регионы мира: методика исследования и анализ : учебное пособие. - Москва : Институт мировых цивилизаций, 2020.
16. Lydia Mihelіu Pulsipher [и др.].World regional Geography: Global Patterns, local Lives.- 282303 KB.- New York: Macmillan Learning, 2017.- 1397 p.

17. Байсултанова К.Ч. Концептуальные основы экономической дипломатии государств Центральной Азии // Известия КазУМОиМЯ имени Абылай хана, Серия «Международные отношения и Регионоведение», Том 51 № 1 (2023), с 26-39.
18. Шаймордановa З.Д. Этапы развития региональных объединений в условиях формирующегося нового миропорядка // Bulletin of Abai Kazakh**.** Серия «Исторические и социально-политические науки».- -2023. - № 76.Т.1.
19. Shaimordanova Z. The scientific and expert support of cooperation between America and South Korea // ВЕСТНИК Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология. – 2022. - № 4. – С.18-26.
20. Далио Р. Принципы изменения мирового порядка. Почему одни нации побеждают, а другие терпят поражение. – 576 с.
21. Эволюция государственного управления в странах постсоветского пространства 1991-2021 (отв.ред. Барциц И.). – Россия, 2022.

Интернет ресурстар

https://www.oecd-ilibrary.org/development/
https://www.cambridge.org/core
https://21stcenturychallenges.org/challenges /
https://www.un.org/esa/dsd/dsd_sd21st/21_reports.shtml